

A különböző méretű és profilú vállalatok tájékoztatási igényei

Gyakorta felmerül a kérdés: milyen információs szolgáltatásokra van az iparnak szüksége? Az ebben a témában kialakuló vita oka mindig az, hogy a vállalatoknak nagyságuk szerinti osztályozása nem elegendő az információs igények megfogalmazása szempontjából, gyakran fontosabbak az olyan tényezők, mint a gyártási profil, a döntési folyamatok jellege, a tulajdonviszonyok stb.

Az osztályozás öt szempontját és a különféle feltételeknek megfelelő súlyszámokat (az információs igények

kielégítésének növekvő nehézségi fokát 2, 5, 10 és 20 pontszámokkal kifejezve) az 1. ábra tartalmazza.

A 2. ábra hatféle vállalat információs szükségleteinek megoszlását mutatja be:

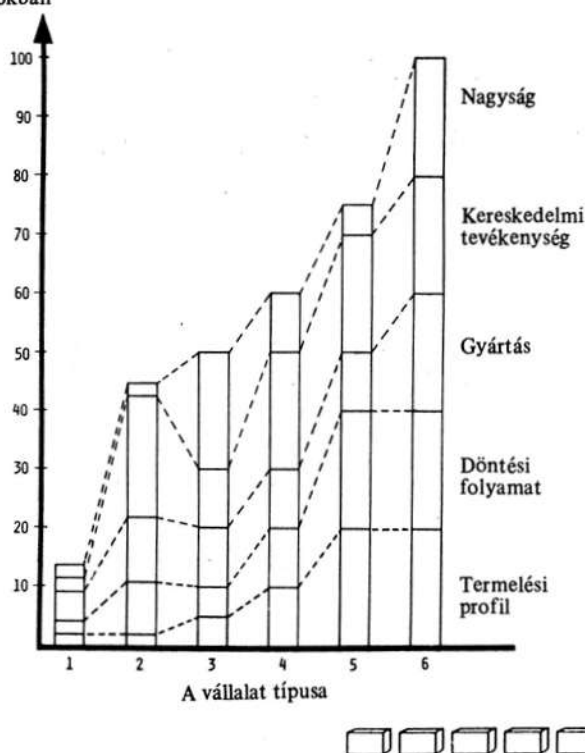
1. kis vállalat szerződéses alapon gyártott néhány termékkel;
2. kis vállalat saját tervezésű és néhány exportált termékkel;
3. igen nagy gyártó vállalat széles termékválasztékkal;
4. nagy vállalat saját tervezésű korszerű termékekkel, kereskedelmi és export tevékenységgel;
5. közepes méretű gyártó vállalat saját kutatási-fejlesztési, kereskedelmi és export tevékenységgel, korszerű termékekkel;

Tényezők	Pontszámok
1. Nagyság Az alkalmazottak számának növekedésével a szükséglet általában nő	1.1 Kis vállalat (kevesebb, mint 100 alkalmazott) = 2 1.2 Közepes vállalat (kevesebb, mint 500 alkalmazott) = 5 1.3 Nagy vállalat (kevesebb, mint 1000 alkalmazott) = 10 1.4 Igen nagy vállalat (több, mint 1000 alkalmazott) = 20
2. Kereskedelmi tevékenység A saját kereskedelmi szervezettel rendelkező vállalat statisztikát, piackutatást, kereskedelmi oktatást stb. igényel	2.1 Nincs saját szervezet = 2 2.2 Részben van = 5 2.3 Van saját szervezet = 10 2.4 Export tevékenység is van = 20
3. Gyártás Alvállalkozás esetén a megrendelő felelős szabványokért, specifikációért, anyagokért, anyagvizsgálatért stb.	3.1 Nincs saját gyártás = 2 3.2 Alvállalkozókkal gyártat = 5 3.3 Saját termékek gyártása = 10 3.4 Gyártás külföldön is = 20
4. Döntési folyamat A döntések nehézségi foka szorosan kapcsolódik a termékek tudományos és műszaki fejlettségéhez, a piaci versenyhelyzethez, a stratégiatervezéshez, a tulajdonviszonyokhoz stb.	4.1 Rutin döntések = 2 4.2 Eléggé nehéz döntések = 5 4.3 Nehéz döntések = 10 4.4 Igen nehéz döntések = 20
5. Termelési profil Iparág, a feldolgozási fok, tudományos és műszaki fejlettség, kutatási és fejlesztési intenzitás, környezeti hatás	5.1 Néhány termék = 2 5.2 Széles termékválaszték = 5 5.3 Fejlett színvonalas termék = 10 5.4 Kutatás és fejlesztés-igényes termékek = 20

1. ábra Különféle profilú és nagyságú vállalatok információs és dokumentációs szükségleteit befolyásoló néhány tényező

Az információ és dokumentációs szükséglet pontokban

2. ábra Hatféle vállalat információ szükségletének megoszlása

6. nagyon nagy, multinacionális vállalat intenzív kutatási-fejlesztési tevékenységgel, kereskedelmi tevékenységgel, fejlett színvonalú termékekkel, magas fokú feldolgozással (erős környezeti hatással).

/LJUNGBERG, S.: Some factors influencing I & D requirements in companies of different sizes and with different profiles = *Tidskrift för Dokumentation*, 33. köt. 1. sz. 1977. p. 7-8./

(Schiff Ervin)

KÖNYVTÁRI RENDSZEREK – KÖNYVTÁRI MUNKA

A könyvtári rendszerek s hálózatok tervezése és szervezése az Egyesült Királyságban és az USA-ban

Az Unesco Bulletin for Libraries folyamatosan számba veszi, hogy a NATIS (National Information Systems = Országos Információs Rendszerek) program keretében, vagy ezzel összefüggésbe hozhatóan, milyen fejlemények történtek az egyes országokban a nemzeti információs infrastruktúra kialakításában, koordinált tervezésében.

A következőkben két beszámolót [1, 2] ismertetünk, amely az angol könyvtári rendszerről és az USA könyvtári hálózatának tervszerű fejlesztéséről szól.

Az angol könyvtári infrastruktúra kialakítása, továbbfejlesztése

Bár a NATIS programok elsősorban a nemzeti információs rendszerek tervszerű fejlesztésére vonatkoznak, szervesen kell illeszkedniük a nemzetközi programokhoz, így mindenképp az UNISIST program megvalósításához. Ezt figyelembe véve jött létre az Egyesült Királyságban a British National Committee for UNISIST (Brit

Nemzeti UNISIST Bizottság), amely a NATIS programot is magába foglalja, mert ennek a két programnak a legteljesebb harmóniában kell lennie egymással. A British Library (BL) jelentősen hozzájárul a NATIS programhoz azáltal például, hogy támogatja az UBC (Universal Bibliographic Control = Egyetemes Bibliográfiai Számbavétel) program megvalósítását, és nem utolsósorban azzal is, hogy helyet biztosított az IFLA nemzetközi irodájának. Segíti a BL az UAP (Universal Availability of Publications = Kiadványok Egyetemes Hozáférhetősége) program megvalósítását is, szintén azáltal, hogy létrehozta a könyvtáron belül az IFLA nemzetközi kölcsönzési irodáját (IFLA Office for International Lending). Hozzájárul ezeken kívül a BL a nemzetközi bibliográfiai adatcsere általános problémáinak megoldásához is.

Ami a brit könyvtári infrastruktúra alakítását illeti, teljesen naív és elhibázott dolog volna a tervezést „tabula rasa” alapon végrehajtani. A kialakult hagyományokat figyelembe véve, a jelenlegi helyzet adottságaival messzemenően számolva lehet csak reális és racionális megoldásokat keresni és találni. Mivel a jelenlegi helyzet igen sokszínű, pluralisztikus, elsősorban sokkal intenzívebb koordinációra van szükség. Ez a felismerés vezetett a British Library megalakítására, mint a helyzet orvoslásának első lépésére.